

Pioniers (vogels)

Groen: Werkzaamheden mogelijk. Oranje: Werkzaamheden mogelijk: ja, mits na overleg met ecooloog en eventuele mitigerende maatregelen. Rood: Werkzaamheden mogelijk: nee, tenzij toestemming van de ecooloog en mitigerende maatregelen worden genomen.

Kleine plevier *Charadrius dubius*

Foto: Martin Bonte

Herkenning: kleine steltloper, kleiner dan spreeuw. Grijsbruine bovenzijde, witte onderzijde met zwarte borstband en zwart-witte koptekening. Heldergele oogrand. In vlucht geen duidelijke vleugelstrepen. Korte, zwarte snavel en vrij lange, grijs-roze poten.

Verspreiding: in Nederland een vrij schaarse broedvogel van vrijwel uitsluitend het Waddengebied en de Delta.

- soort niet broedend
- mogelijk broedgeval
- broedgeval waarschijnlijk/zeker

Kluut *Recurvirostra avosetta*

Foto: Eelke Schoppers

Herkenning: grote steltloper met zeer kenmerkende, lange, dunne, omhoog gebogen, zwarte snavel en onmiskenbaar zwart-wit verkleed. Kruin zwart, drie verschillende delen van de vleugels zwart, rest lichaam wit. Zeer lange, lichtblauwe poten.

Verspreiding: in Nederland een vrij talrijke broedvogel van de kustprovincies, Flevoland en het Rivierengebied (met uitzondering van Limburg).

- soort niet broedend
- mogelijk broedgeval
- broedgeval waarschijnlijk/zeker

Zie vervolg

Vervolg

Pioniers (vogels)

Oeverloper *Actitis hypoleucos*

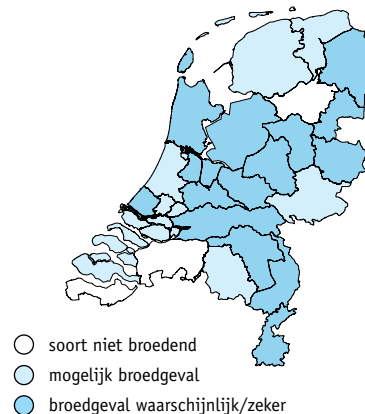

Foto: Bas van den Boogaard

Herkenning: vrij kleine steltloper. Horizontale houding, wipt voortdurend met achtereind. Bruine bovenzijde en kop. Witte onderzijde met gestreepte borst. In kenmerkende, 'trillende' vlucht laag boven het water, met opvallende witte vleugelstrepen. Vrij korte, rechte, donkere snavel en vrij korte groenbruine poten.

Verspreiding: in Nederland een uiterst schaarse broedvogel met name langs de grote rivieren.

Steltkluit *Himantopus himantopus*

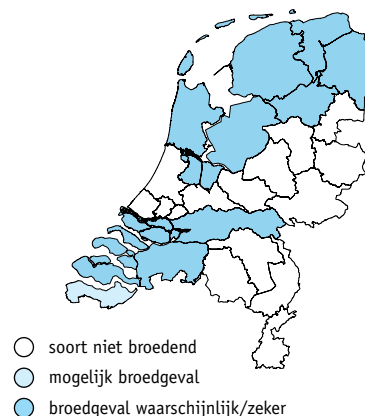

Foto: Daniele Occhiato/Buiten-Beeld

Herkenning: grote steltloper met lange, dunne, rechte, zwarte snavel en extreem lange, roodroze poten. Vleugels en rug zwart, rest van lichaam wit. Het mannetje heeft ook enig zwart op de kop.

Verspreiding: in Nederland een onregelmatige broedvogel in het zuidwesten, het IJsselmeergebied en de drie noordelijke provincies.

Bestendig beheer en onderhoud (vrijstelling, mits gebruik gedragscode)

Maaien	Zie gedragscode, aanvullend: Als één van de soorten van het cluster "pioniers" (mogelijk) voorkomt van 1 september tot 15 april.
Schonen	Zie gedragscode, aanvullend: Idem als maaien, met name relevant voor oeverloper.
Baggeren	Zie gedragscode, aanvullend: Idem als maaien, met name relevant voor oeverloper.
Begrazen	-
Snoeien/dunnen	-
Onderhoud waterkeringen	Zie gedragscode, aanvullend: Idem als maaien, met name relevant voor oeverloper.
Onderhoud verhardingen	- Zie vervolg

Vervolg

Pioniers (vogels)

Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting (vrijstelling, mits gebruik gedragscode)

Vorbereiding van nieuwe werken -

Verwijderen bovengrond/
graafwerkzaamheden

Zie gedragscode, aanvullend:

Als één van de soorten van het cluster "pioniers" (mogelijk) voorkomt van 1 september tot 15 april.

Sloop kunstwerken en gebouwen -

Bouwactiviteiten

Zie gedragscode, aanvullend:

Als verwijderen bovengrond

Afdammen/dempen/vergraven

Zie gedragscode, aanvullend:

Als verwijderen bovengrond

	<i>Biotoop, habitatype</i>			<i>Voedsel</i>			<i>Rode Lijst, bescherming</i>						
	Kale strandvlakten en wadplaten	Opgespoten terreinen, vaak met ondiepe plasjes	Kwelders, afgesloten zeearmen en overstromingsvlakten	Open moerasige gebieden met ondiepe poelen	Stenige en zandige oevers van rivieren	Kreeftachtigen, wormen, weekdieren	Insecten	Spinachtigen	Geen Rode Lijst status	Gevoelig/Kwetsbaar	Bedreigd/Ernstig bedreigd	Flora- en faunawet	Vogelrichtlijngebieden aangewezen
Kleine Plevier	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Kluut	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Oeverloper				•	•	•	•	•	•	•	•	•	•
Steltkluut	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•	•

Leefwijze door het jaar heen

Soorten arriveren in april in de broedbiotopen (kleine plevier soms al eind maart). Kluut en steltkluut broeden veelal in (los) kolonieverband. Van april tot in juni nesten met jongen en van begin mei tot in augustus vliegvlugge jongen op de broedlocaties. Kluten verzamelen zich in juli op de Wadden om te ruïen en trekken vervolgens in oktober naar het zuiden om te overwinteren in een gebied tussen de Zeeuwse Delta en zuidelijk Afrika. In Afrika overwinteren ook de meeste steltkluten (vooral in de Sahel), kleine plevieren (noordelijke tropen) en oeverlopers (tot in Zuid-Afrika).

Locatie nest

Grondbroeders. Nesten van plevieren en kluten meestal in de kale openheid, nest van Oeverloper meestal goed verstopt onder overhangende takken.

Zie vervolg

Vervolg

Pioniers (vogels)

Aanbevelingen

- Verruiging van kwelders, schorren e.d. tegengaan.
- Creëren pioniersituaties (bijvoorbeeld als onderdeel van natuurontwikkelingsprojecten).
- Zandopspuitingen langer ongemoeid laten (bouw vertragen).

Bronnen

Literatuur: Bijlsma *et al.* 2001; LNV, 2009; Snow & Perrins, 1998; SOVON 2002.
Websites: www.minlnv.nl,
www.nederlandsesoorten.nl.